

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite:

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 18.12.2025 (VN/26596/2025), määräpäivä 8.2.2026

Asia:

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (raskaus- ja perhevapaasyrjintä)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Esitys toteuttaa Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa olevaa kirjausta raskaus- ja perhevapaasyrjinnän tehokkaammasta ehkäisemisestä. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla vahvistettaisiin raskauteen ja perhevapaaseen liittyvän syrjinnän suojaa.

Esityksen mukaan tasa-arvolakia täsmennettäisiin syrjintäperusteiden osalta siten, että syrjintäperusteisiin lisättäisiin määräaikaaisuus, vanhemmuus ja perheenhuoltovelvollisuus. Tasa-arvolain mukainen hyvitysvelvollisuus ulotettaisiin työvoimaa toiselta työnantajalta vuokraavaan yritykseen tilanteissa, joissa käyttäjäyritys työhön ottaessaan, tehtävään tai koulutukseen valitessaan tai palvelussuhteen kestosta tai jatkumisesta taikka palkka- tai muista palvelussuhteen ehdoista päättäessään menettelee siten, että henkilö joutuu raskauden, vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden takia epäedullisempaan asemaan.

Työnantajalle lisättäisiin kirjallinen selvitysvelvollisuus määräaikaisuuden päättymisen syistä tai palvelussuhteen jatkamatta jättämisestä, jos määräaikaisessa palvelussuhteessa oleva on palvelussuhteensa aikana ilmoittanut raskaudesta, synnytyksestä tai perheenhuoltovelvollisuudesta.

Työhönottotilanteita koskeva yhden vuoden kanneaika poistettaisiin, jolloin kahden vuoden kanneaika laajenisi koskemaan myös työhönottotilanteita. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kanneajan kulumisen keskeytymisestä asian tultua vireille yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa.

Havaintojeni mukaan esitysluonnoksen pääasialliset vaikutukset -jaksossa on arvioitu ehdotettujen muutosten taloudellisia vaikutuksia, yritysvaikutuksia, vaikutuksia viranomaisiin ja sukupuolivaikutuksia. Jakson alussa on kuitenkin jossain määrin hämmäntävästi todettu, että esityksellä ei myöskään ole merkittävää vaikutusta yksilöiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin nykytilaan verrattuna. Lisäksi sukupuolivaikutukset -jaksossa on niin ikään joitakin huomiota herättäviä luonnehdintoja esityksen sukupuolivaikutuksista.

Esitetyillä muutoksilla sanotaan olevan myönteisiä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon kuitenkin arvioimatta asiaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Jaksoa tulisi täydentää arvioimalla ehdotettujen säännösten vaikutusta Suomen perustuslain 6 §:ssä säädettyjen oikeuksien sekä Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden toteutumiseen.

Tämän lisäksi ehdotettujen säännösten vaikutusta oikeusturvaa koskevan perustuslain 21 §:n perusoikeusäännöksen toteutumiseen tulisi myös arvioida samoin kuin ehdotusten mahdollisia lapsivaikutuksia.

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys -jaksossa on arvioitu ehdotettujen säännösten suhdetta perustuslain 6 §:n ja 21 §:n säännöksiin sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja EU:n perusoikeuskirjan määräyksiin. Jaksoa tulisi täydentää arvioimalla ehdotettujen säännösten suhdetta yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltoa koskeviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin.

Kiinnitän lisäksi huomiota siihen, että jaksossa, joka koskee esityksen riippuvuutta muista esityksistä, ei ole tuotu esiin samanaikaisesti lausuntokierroksella olevaa luonnosta hallituksen esitykseksi laeiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (palkka-avoimuusdirektiivin kansallinen täytäntöönpano). Molemmilla esityksillä ehdotetaan muutettavaksi tasa-arvolakia ja muun muassa lain samoja pykälä (8 ja 12 §), joten ehdotusten huolellinen yhteensovittaminen on tärkeää.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Janne Salminen

Esittelijäneuvos

Irma Tolmunen